

รายงาน "วิธีปฏิบัติงานที่ดี (BEST PRACTICE)"

การเพาะเลี้ยงชันโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสร

โรงเรียนบ้านเกาะอั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แบบเสนอผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ชื่อผลงาน	การเพาะเลี้ยงชั้นโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสร
ชื่อผู้เสนอผลงาน	นายชูฟยาน สينا
โรงเรียน	โรงเรียนบ้านเกาะฮั้ง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

1. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ

โรงเรียนบ้านเกาะฮั้ง เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่เกาะ ที่ประชากรในชุมชนมากกว่าร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย และประมงตามลำดับ แต่ที่ผ่านมาเกษตรกรในชุมชนได้รับผลกระทบในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลายปัจจัย เช่น ปัญหาผลผลิตน้อย สัตว์ป่า เช่นลิงแสมมารบกวน รวมไปถึงแมลงศัตรูพืชอื่นๆ มากัดกินดอกผลของพืชที่เกษตรกรเพาะปลูกไว้ แต่หากมองไปรอบๆ ชุมชนจะมีชั้นโรงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นตามบ้านเรือน ต้นไม้ โรงเรียน และสถานที่ต่างๆ แต่กลับกันคนในชุมชนมักจะทำจ้ดทำลายหรือไล่ออกไป เพราะมีความเชื่อผิดๆที่ว่า แมลงจำพวกผึ้งเช่นชั้นโรงนั้น เป็นตัวการทำให้ดอกของไม้ผลร่วง รวมไปถึงสร้างความรำร่าญอีกด้วย ถึงแม้ชั้นโรงจะเป็นแมลงตระกูลผึ้งที่ไม่มีเหล็กในก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงคือในช่วงที่พืชออกดอกหากไม่มีแมลงที่ทำหน้าที่ในการนำเกสรตัวผู้มาเจอกับเกสรตัวเมีย อย่างผึ้งชนิดต่างๆ เข้ามาช่วยการผสมเกสรของพืช จะได้ปริมาณผลผลิตเพียงร้อยละ 40-60 เท่านั้น

การนำเอาแมลงจำพวกผึ้ง อาทิ ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง และชั้นโรง เข้ามาช่วยผสมเกสรพืชผลทางการเกษตรสามารถช่วยเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพผลผลิตได้เป็นอย่างดี อย่างเช่นเกษตรกรสวนลำไยในทางภาคเหนือของไทยเรา มีการนำเอาแมลงจำพวกผึ้ง มาเลี้ยงโยส่วนเพื่อการเก็บน้ำหวานมาเป็นรายได้เสริม แต่ผลของการเลี้ยงผึ้งของเกษตรกรนั้นกลับกลายเป็นผลดีที่สองคือ ปริมาณการติดผลของผลลำไยได้มากขึ้นกว่าเดิมหลายเท่าตัว โดยการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนสงขลา เพื่อจัดทำโครงการการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้ชั้นโรงผสมเกสรในปี พ.ศ.2563 พบว่าการเลี้ยงแมลงจำพวกผึ้งสามารถเพิ่มปริมาณการติดผลของลำไยของเกษตรกรสวนลำไยในภาคเหนือได้มากขึ้นถึง 9 เท่า หรือในผลไม้ชนิดอื่นอย่างลิ้นจี่ก็สามารถช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตได้มากถึง 2 เท่า ในเงาะสามารถเพิ่มได้มากถึง 5 เท่า

หากผลผลิตของเกษตรกรมีปริมาณที่มากเพียงพอโดยการนำชั้นโรงมาเลี้ยงในสวนเพื่อเป็นแมลงผสมเกสรในสวน ก็ตัดปัญหาในข้างต้นได้ไปบ้าง นักเรียนที่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็จะมีปัจจัยในการสนับสนุนการเรียนของนักเรียนมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วทางโรงเรียนบ้านเกาะฮั้งเล็งเห็นว่า การเพาะเลี้ยง การขยายรังของชั้นโรงนั้นจะช่วยเป็นอาชีพเสริมแก่นักเรียนและผู้ปกครองอีกด้วย จากการขายรังและการเก็บน้ำหวานชั้นโรงขาย

2. จุดประสงค์และเป้าหมาย ของการดำเนินงาน

1. เพื่อให้นักเรียนศึกษาลักษณะและพฤติกรรมของชั้นโรง
2. เพาะเลี้ยงและขยายรังชั้นโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสร
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าทรัพยากรของชุมชนและรักษาชั้นโรง

3. กระบวนการผลิตผลงาน หรือขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมผู้เข้าร่วมโครงการ
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะ พฤติกรรม ประโยชน์ การเลี้ยง และการแยกขยายรังชั้นโรง
3. เรียนรู้และฝึกการทำรัง (ลัง) สำหรับการเพาะเลี้ยงชั้นโรง
4. เรียนรู้และฝึกการแยก การย้าย การขยาย การเลี้ยง และการดูแลชั้นโรง
5. เพาะเลี้ยงชั้นโรงในเขตพื้นที่ของโรงเรียน
6. การแยก การย้าย และการขยายรังชั้นโรง
7. สรุปรายงานผลและประชาสัมพันธ์

4. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชั้นโรงจากการศึกษาลักษณะและพฤติกรรมของชั้นโรง
2. โรงเรียนสามารถเพาะเลี้ยงและขยายรังชั้นโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสร
3. นักเรียนเห็นคุณค่าทรัพยากรของชุมชนและรักษาชั้นโรง
4. การจัดทำโครงการเพาะเลี้ยงชั้นโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสรของโรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการสร้างอาชีพเสริมหรืออาชีพทางเลือกให้กับชุมชน และผู้ที่สนใจ

5. ปัจจัยความสำเร็จ

1. ความร่วมมือของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้รับผิดชอบโครงการ
2. การนำเสนอ และการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร

6. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

1. สำหรับการจัดกิจกรรมที่ต้องออกนอกพื้นที่หรือกลางแจ้งควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมในช่วงหน้าฝน
2. ระยะเวลาในเพาะเลี้ยงและขยายรังชั้นโรงเพื่อเป็นแมลงผสมเกสรนั้นจะต้องใช้เวลานาน จะต้องทำต่อเนื่องระยะยาวจะเห็นผลได้มากขึ้น

7. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

ร่องรอยหลักฐานอ้างอิง (ภาพประกอบ/คลิปวิดีโอ)

กิจกรรมประชุมผู้เข้าร่วมโครงการ

กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะ พฤติกรรม ประโยชน์ การเลี้ยง และการแยกขยะรังชันโรง

กิจกรรมเรียนรู้และฝึกการทำรัง (รัง) สำหรับการเพาะเลี้ยงชันโรง

กิจกรรมเรียนรู้และฝึกการแยก การย้าย การขยาย การเลี้ยง และการดูแลชันโรง

